

**Wyrok z dnia 4 kwietnia 1997 r.
II UKN 16/97**

Obowiązek ubezpieczenia powstaje w dacie zawarcia umowy o pracę a nie w dacie ustalenia przez sąd, że strony łączą stosunek pracy.

Przewodniczący SSN: Teresa Romer (sprawozdawca), Sędziowie SN: Barbara Wagner, Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 1997 r. sprawy z wniosku Ireny H. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 4 października 1996 r.[...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 4 października 1996 r. oddalił rewizję Ireny H. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 1996 r.

Tym wyrokiem Sąd Wojewódzki oddalił odwołanie Przedsiębiorstwa Hotel Centralny w B. (którego właścicielką jest Irena H.) od decyzji ZUS Oddziału w B. z dnia 18 kwietnia 1996 r. ustalającej obowiązek opłacenia składek z tytułu pracowniczego ubezpieczenia społecznego za okres od marca 1993 r. do września 1994 r.

Stan faktyczny sprawy przedstawia się następująco:

Wnioskodawczyni w dniu 21 marca 1995 r. wniosła do Sądu Wojewódzkiego w Bydgoszczy odwołanie od decyzji organu rentowego z 20 grudnia 1994 r., którą odmówiono objęcia ubezpieczeniem pracowniczym jej syna Miłosza H., zatrudnionego w charakterze dyrektora w prowadzonym przez wnioskodawczynię Hotelu Centralnym w B. W odwołaniu wywodziła, że organ rentowy błędnie potraktował jej syna jako osobę współpracującą w rozumieniu art. 26 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą i ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 ze zm.), gdyż pozostaje on w stosunku pracy i powinien być objęty ubezpieczeniem pracowniczym.

Wyrokiem z dnia 26 września 1995 r. Sąd Wojewódzki zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że Miłosz H. podlega z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie "Hotel C." ubezpieczeniu pracowniczemu. W uzasadnieniu Sąd Wojewódzki jako bezsporne przyjął, że od 1 marca 1993 r. Miłosz H. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Przedsiębiorstwie Hotel C. w B. Sąd podkreślił, że Miłosz H. nie zamieszkuje z matką, która jest właścicielką Hotelu C., nie prowadzi z nią wspólnego gospodarstwa domowego. Zdaniem Sądu nie ma przeszkód prawnych aby syn wnioskodawczyni był uznany za pracownika i zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r., Nr 25, poz. 137 ze zm.), objęty ubezpieczeniem pracowniczym. Wyrok ten uprawomocnił

się. W jego wykonaniu organ rentowy zobowiązał Irenę H. do opłacenia za Miłosza H. składek na ubezpieczenie społeczne za okres od 1 marca 1993 r. do 31 lipca 1995 r.

W odwołaniu Irena H. domagała się uchylenia tej decyzji i objęcia Miłosza H. ubezpieczeniem pracowniczym od 1 października 1996 r. lub od 26 września 1995 r.

Sąd Wojewódzki oddalając odwołanie powołał się na prawomocny wyrok z dnia 26 września 1995 r. ustalający objęcie Miłosza H. ubezpieczeniem społecznym pracowniczym od 1 marca 1993 r., ponieważ od 1 marca 1993 r. pozostaje w stosunku pracy z Przedsiębiorstwem Hotel C. Wyrok ten był zgodny z żądaniem wnioskodawczynie. Sąd Wojewódzki w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 czerwca 1996 r. zaakcentował, że zaskarżona decyzja posiada pełne umocowanie w prawomocnym wyroku Sądu Wojewódzkiego z dnia 25 listopada 1995 r., który zgodnie z art. 366 KPC korzysta z powagi rzeczy osądzonej. Zaskarżona decyzja jest także zgodna z art. 33 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny oddalając rewizję wnioskodawczynie od wyroku Sądu I instancji w uzasadnieniu podzielił pogląd tego Sądu co do mocy wiążącej prawomocnego wyroku Sądu z dnia 25 listopada 1995 r. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że aczkolwiek Sąd Wojewódzki powinien był w sentencji wyroku z dnia 25 listopada 1995 r., ku większej jasności sprecyzować okres podlegania przez Miłosza H. ubezpieczeniu pracowniczemu, to jednak ze względu na jednoznaczną treść uzasadnienia, w którym skonkretyzowano datę początkową od której Miłosz H. podlega ubezpieczeniu pracowniczemu - wyrok w tej mierze nie budzi wątpliwości. Za irracjonalne wręcz, uznał Sąd Apelacyjny, twierdzenie rewizji, że wyrok z dnia 25 listopada 1995 r. wywiera skutek prawny w zakresie ubezpieczenia pracowniczego dopiero od daty, w której został wydany. Sąd Apelacyjny podkreślił, że z uzasadnienia wyroku z dnia 25 listopada 1995 r. wynika jednoznacznie iż stosunek pracy między wnioskodawczynią a Miłoszem H. został nawiązany od 1 marca 1993 r.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego rażące naruszenie prawa materialnego poprzez "błędne wyeliminowanie przepisów art. 11 KP i 22 KP z kwalifikacji prawnej w wyroku zaskarżonym", i wniósł o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji podano, że wprawdzie w dniu 28 lutego 1993 r. została między stronami zawarta umowa o pracę, ale Miłosz H. nie mógł przystąpić do pełnienia swoich obowiązków i umowa ta została anulowana jako bezprzedmiotowa. Z dniem 1 czerwca 1993 r. strony zawarły po raz drugi umowę o pracę na czas określony a 1 lipca 1993 r. umowę na czas nieokreślony.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Podniesiony w kasacji zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów art. 11 i 22 KP jest bezprzedmiotowy, albowiem Sąd Apelacyjny nie zajmował się w ogóle tymi przepisami. Spór dotyczył daty powstania obowiązku opłacania przez wnioskodawczynię składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia Miłosza H. na podstawie umowy o pracę. Obowiązek objęcia Miłosza H. ubezpieczeniem społecznym pracowników został ustalony prawomocnym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy z dnia 25 listopada 1995 r. Sąd

Apelacyjny przyjął, tak jak uczynił to Sąd Wojewódzki, że Miłosz H., zgodnie z treścią wyroku z dnia 25 listopada 1995 r. został objęty ubezpieczeniem społecznym pracowników od 1 marca 1993 r. Wynika to jednoznacznie z uzasadnienia tego wyroku oraz z treści zmienionej nim decyzji organu rentowego z 21 kwietnia 1995 r., którą odmówiono objęcia Miłosza H. ubezpieczeniem pracowniczym przy jednoczesnym stwierdzeniu, że współpracuje on z wnioskodawczynią od 1 marca 1993 r.

Sąd Apelacyjny powołał się na art. 366 KPC, zgodnie z którym wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi stronami. Sąd odwołał się również do art. 365 KPC zgodnie z którym orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, które je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe, a w wypadkach w ustawie przewidzianych, także inne osoby. Z treści tego przepisu wywiódł Sąd Apelacyjny obowiązek organu rentowego do wydania, w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu, zaskarżonej decyzji. Sąd Apelacyjny powołał się także na art. 35 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, którego treści odpowiada zaskarżona decyzja. Sąd Apelacyjny trafnie podkreślił, że obowiązek ubezpieczenia pracowniczego jest integralnie związany z datą zawarcia umowy o pracę, a nie jak tego domagał się rewidujący z datą, w której sąd określa charakter zatrudnienia i rodzaj ubezpieczenia.

Kwestia daty, od której między stronami został nawiązany stosunek pracy nie była przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego, który wyraźnie powołał się na powagę rzeczy osądzonej w tym zakresie.

Dlatego też zarzuty kasacji odnoszące się w rzeczywistości do ustaleń prawomocnego wyroku są całkowicie chybione. Kierując się powyższymi względami Sąd Najwyższy na mocy art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji.

=====